

R a p p o r t

Nordisk Konference

"Fængslende Kultur"

Selfoss, Island, 18.-21. maj

2006



12. Nordiske

Fængselsuddanningskonferanse 2006

"Fængslende Kultur"

Selfoss, Island

Konferencen er arrangeret af
Nordisk Netværk for Fængselsundervisning
med Island som værtsland
www.fængselsundervisning.net

Torfinn Langelid (Norge), Erlendur Baldursson (Island), Kaj Raundrup (Danmark), Kuivajärvi Kirsti (Finland), Vuokko Karsikas (Finland), Birgitta Persson (Sverige) og Svenolov Svensson (Sverige) og Ingis Ingason (Island)



Nordisk Nätverk för Vuxnas Lärande, www.nordvux.net

Konferencerapporten

Redaktion: Erlendur Baldursson (Island), Kaj Raundrup (Danmark), Asbjørn Støverud (Norge) og Per Thrane (Danmark)

Foto: Per Thrane (Danmark)

Indholdsfortegnelse

Åpningstale	
Justits- og kirkeminister Bjørn Bjarnason.....	Side 4
Fængslende Kultur	
Proff. Helgi Gunnlaugsson.....	Side 7
Den etniske kultur i fængslerne	
Sociolog Therese Heltberg.....	Side 14
Samarbejde mellem kriminalomsorg og fængslerne	
Generaldirektør Hans-Inge Persson.....	Side 16
Den etniske kultur i fængslerne	
Arbejdsgrupper.....	Side 18
Kulturelle aktiviteter i fængslerne	
Workshop.....	Side 20
Fængsels- og fangekultur	
Plenumdiskussion.....	Side 22
Draugers og elvers innflytelse på islandsk kultur	
Thor Vigfusson.....	Side 24
Svenske Erfaringer med fjernundervisning	
Erik Majholm.....	Side 25
IKT – kultur i oplæring og i kriminalomsorgen i dag og i fremtiden	
Andreas Lund.....	Side 26
Afsluttende evaluering	
Elin Bart.....	Side 28
Kulturel utflukt	Side 29
Appendiks	
Program.....	Side 31
Evalueringskema/Palaute.....	Side 33
EPEA.....	Side 35
Council of Europe, recommendation R(89)12.....	Side 37
Deltagerliste.....	Side 38

Åbningstale

v. Björn Bjarnasson
Justits- og Kirkeminister, Island



Det er mig en stor fornøjelse at byder Jer velkommen til denne konference og det er os en speciel glæde, at dette er første gang den bliver holdt i Island.

Vi befinder os i nærheden af det eneste store fængsel i Island, Litla-Hraun. Selv om det måske ikke er særlig stort på Jeres målestok, hvor folkeantallet er langt større, så varetager det de samme funktioner og de samme slags opgaver som Jeres fængsler.

Jeg finder det vigtigt for Islændinge som er beskæftiget indenfor kriminalforsorgen at få lejlighed til på hjemmebane at redegøre for deres arbejde med de indsatte og det som de lægger størst vægt på i den forbindelse, og samtidig at lære af andres erfaring på dette område.

På Litla-Hraun som har været fængsel siden året 1929, kan der anbringes 87 indsatte af den totale fangekapacitet som er 140 pladser. Der foregår for tiden projektarbejde omkring udvidelse af bygningerne her ved fængslet og desuden står et nyt modtagelses- og varetægtsfængsel i Reykjavik på tegnebordet.

Generaldirektør Valtýr Sigurðsson og hans medarbejdere er gået stærkt ind for at informere og orientere om deres planer om nyorganisering af kriminalforsorgen som bygger på den nye lov om fuldbyrdelse af fængselsstraf, som blev vedtaget for præcis et år siden, den 17. maj 2005. Målsætningen er at soningen hos de indsatte bør ske på en sikker og planlagt måde, hvor man vil tilgodese at kontakten med de indsatte sker med respekt og på en humanitær måde og at man indretter alle faciliteter og miljøet på en sådan måde, at det giver de indsatte lyst til at tage fat på deres problemer.

For at opnå denne målsætning vil fængselsmyndighederne i samarbejde med den indsatte udarbejde en målrettet plan for strafudståelsen. Planen indeholder en risikovurdering, behandlingsbehov, vurdering af den indsattes evner til uddannelse eller beskæftigelse og deres behov for psykologisk, social og anden slags støtte.

Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen af uddannet og trænet personale. Når det kommer frem til løsladelse bør det tilstræbes, i samråd med den indsatte, at han kan få et fast sted at bo, kan danne godt kontaktnet med familien og vennekredsen og at han er i stand til at klare selv at søge bistand og etablere sig på nyt i samfundet.

Dette mål kan ikke nås medmindre det lykkes at tilbyde den indsatte en række valgmuligheder for at få uddannelse eller være beskæftiget. Her lige som på andre steder er det ikke så let at få skabt sådanne muligheder

Det bør nævnes, at på Litla-Hraun drives en skole med to skoleværelser foruden et computerværelse og i det indeværende skoleår er 35 elever tilmeldt skolen, som ledes som en filial fra Fjölbrautaskóli Suðurlands (Den videregående skole i Sydlandet) her på Selfoss. Af disse 35 vil 19 tage eksamen i slutningen af semestret. Der findes mange eksempler på at eleverne klarer sig bedre i studierne inden for fængselsvæggene end uden for dem.

Der undervises i sprog, matematik, gymnastik, levedygtighed, grundtegning og håndværker-tegning. Desuden tilbydes fjernundervisning som kan tages i flere gymnasier og endda i Universitetet i Reykjavik.

Foruden traditionel uddannelse får de indsatte tilbud om kurser på efteruddannelsesinstitutioner som har blandt andet på programmet kurser for at styrke selvtillid og kontakt på den ene side og arbejdsmarkedet på den anden side. De indsattes udtalelser om disse kurser tyder på at de har været nyttige for dem, og har givet dem større selvtillid og har hjulpet dem til at integrere sig i samfundet uden for fængselsvæggene.

For et år siden deltog jeg i De Forenede Nationers 11. kriminalitetskonference, som blev holdt i Bangkok i Thailand. Medens jeg opholdt mig der skrev jeg følgende på min web-side:

En tidlig morgenstund tog vi af sted og besøgte et kvindefængsel, et fangehospital og et fængsel for mænd i Bangkok. Dette var meget interessant besøg, hvor vi fik mulighed for at tale med fængselspersonale og læger og desuden med indsatte, som klarede at tale engelsk. Blandt disse var f. eks. en Brite som var blevet idømt 25 års fængsel for heroinsmugling. Han valgte hellere at tilbringe tilværelsen i dette fængsel end at blive sendt til Storbritannien. Han viste os hvordan fanger del-

tager i fritidsaktiviteter sådan som malerkunst, og han spiller også i et orkester, som spiller thailandsk musik.

Fanger som er blevet idømt livsvarigt fængsel, forbliver i fængslerne for livstid, og derfor har man indrettet en særlig hospice-afdeling og desuden besøgte vi kirurgiafdelingen og tandlægeafdelingen. Næsten 5000 kvinder var samlede i kvindefængslet og vi fik fortalt at de sov sammen 26 stykker på gulvet i hver sovesal, som var omkring 40 m 2 og når tilgangen er størst til fængslet vil der være indtil 50 kvinder samlet sammen i hver sovesal.

Hundredvis af kvinder sad inaktive i skyggen i varmen og jeg så også en gruppe kvinder som lavede qi gong øvelser og blev fortalt, at øvelserne navnlig var for kvinder, som var blevet ældre."

Denne skildring kom op i tankerne, da jeg tænkte på temaet for jeres konference, idet der er kæmpeforskel mellem de indsatte som er beskæftiget med noget og de andre som bare sidder hundredvis i skyggen og kun venter på at tiden går. Det så ud til at de var mest aktive som deltog i kunst af en eller anden slags. Det var faktisk utroligt hvor dygtige de indsatte var som kunstnere og vi var også imponerede over hvor godt fængselsorkesteret spillede.

Jeg er en stærk talsmand for at der gøres en indsats for at de indsatte kan deltage i kunst og kulturelle aktiviteter og at deres kreative egenskaber stimuleres. Dette er sket skridt for skridt i de sidste år og jeg husker at have fået besøg fra kunstnere som har bedt om at måtte optræde indenfor væggene på Litla-Hraun – og der skabtes bedre muligheder herfor, da der kom et piano hertil for ikke så lang tid siden.

Jeg kan se muligheder for fængselsmyndighederne og de indsatte til at etablere samarbejde med Islands Kunstakademi og blandt andet få de indsatte til at interessere sig i blandt andet design-arbejde, fordi de indsatte vil på denne måde ville blive deres egen herrer, i den forstand at de kan sælge deres produkter på markedet.

Jeg nævnte at en gruppe af de thailandske kvinder drev med at lave de kinesiske livskraftsøvelser qi gong. Jeg finder det ønskværdigt hvis sådanne øvelser eller yoga bliver introduceret for de indsatte med henblik på at de kan foretage meditation og prøve at se deres indre mand i øjnene.

For nogle år siden fik jeg lejlighed til i Frankrig at se hvilke resultater en yogalærer havde opnået, efter at han havde fået tilladelse til at træne en gruppe indsatte i et stort sikkerhedsfængsel. Faktisk boede jeg med en af disse indsatte i en uge på en fransk bondegård, efter at han var blevet clearet og havde fået tilladelse dertil med henblik på at tilvænne sig livet uden for fængselsvæggene.

Ærede forsamling,

Kulturen kan dyrkes på forskellig måde i fængsler. Det første som man må gøre sig klart er at kultur lige så vel kan trives inde i fængslerne som uden for dem. Når dette skridt er blevet taget åbnes dørene i mange

retninger og der er ingen mangel på personer uden for væggene, som er villige til at bidrage til velgørende formål.

Det har for eksempel vist sig i de to sidste år, efter at skakklubben Hrókurinn (Tårnet) begyndte at arrangere skakturneringer på Litla-Hraun. Hrókurinn kommer til fængslet to gange om måneden og i sidste år stiftede fangerne skakklubben Frelsinginn (Den Frigivne/Fribonden). Skakmestrene hos Hrókurinn kommer og holder øvelser og spiller simultanskak, og der holdes ofte lynskakturneringer med fortræffelige præmier.

Samarbejdet mellem Hrókurinn og Frelsinginn er gået strålende godt. Flere snese af fanger deltager i skaklivet og der kommer jævnligt mellem 10 og 15 til hver øvelse. Skak spilles meget dagligt og der er mange som har gjort store fremskridt på skakbordet, siges derpå hjemmesiden hos Hrókurinn.

Jeg er helt sikker på, at her på denne konference vil der fødes mange gode idéer om hvordan det interne arbejde i fængslerne kan forbedres der kan bidrage til forbedring af de indsatte og hvor fængslende kultur tilstræbes.

Jeg nærer det håb at Jeres vigtige arbejde bliver udbytterigt. Jeg erklærer konferencen for at være åbnet.

Fængslende kultur og forbrydelser i Island

Opbygd delvis på et foredrag som præsenteredes ved
Det XIII Nordiska Kriminalistmötet 10.-12.6 2004 ved Helsingfors Universitet.

Af professor, Ph. D. Helgi Gunnlaugsson
Islands Universitet



English Summery

Unlike many other nations of the industrialized West, Iceland until the last decade or so compiled only sketchy information on police, court, and prison activities. This sorry state of affairs made it difficult for Iceland to be included in international comparisons on crime. According to these scanty records available, and to more recent crime statistics, the crime rate for serious offences such as homicide, robbery and aggravated assault has continued to be relatively low in Iceland compared to most other western nations. Yet, these reports include conclusive evidence that substance abuse is a dominant, long-term theme in Icelandic law enforcement, as reflected in rates of driving while intoxicated, public drunkenness, and later drug violations. On the heels of profound societal changes in the latter part of the 20th century, more systematic records of crime have been made available by local authorities. At the same time citizen concern has deepened, as can be detected in population surveys. With the establishment of the National Commissioner of the Icelandic Police in 1997, crime data has been gathered nationally, which has helped to facilitate international comparisons on crimes known to the police. As for crime types, the number of cases involving drug violations and sex crimes have increased the most in the past few years, while other crime types have been more stable.

Kriminologiske undersøgelser har ikke nogen lang historie i Island og er heller ikke særlig talrige, hvilket har forskellige grunde. Sociale videnskaber er endnu et ganske ungt fag i Island, som i det mindste delvis forklarer, hvorfor vi ikke har udført flere undersøgelser i kriminologi. Der er imidlertid en anden og mere nærliggende grund til de relativt få undersøgelser. Registrering og opbevaring af offentlige oplysninger om forbrydelser har til for nylig ikke været videre målrettet.

Offentlige oplysninger om forbrydelser i Island

Mange ting peger nu på, at registreringen af offentlige oplysninger efterhånden er blevet mere målrettet. En samlet registrering af alle politirapporter for landet som helhed påbegyndtes i 1997 ved etableringen af Islands rigspolitichefembede, hvorefter det har været muligt at indhente oplysninger om forbrydelsers hyppighed i hele landet. Islands Fængselsvæsen blev grundlagt i 1989, og denne institution har bevaret nøjagtige rapporter om sin aktivitet, f. eks. hvad angår antallet af fanger, grunde til fængslinger og forvaringsdommenes længde. Offentlig registrering og tilgængeligheden af oplysninger om forbrydelser i Island er således blevet bedre i de seneste år, skønt situationen endnu ikke er sammenlignelig med hvad man kender hos de fleste andre vestlige nationer, men udviklingen går tydeligvis i den rigtige retning.

Forbrydelser i Island set i internationalt lys

Hvordan står Island så i sammenligning med andre nationer vedrørende forbrydelser, og hvordan har udviklingen været? Man kan med stor sikkerhed påstå, at

hyppigheden af alvorlige forbrydelser i Island i sammenligning med andre vestlige lande, heriblandt også de skandinaviske lande, har været relativt lav. Flere eksempler fra tidligere tider viser denne kendsgerning.

I en sammenlignende undersøgelse baseret på oplysninger fra Interpol viser det sig, at mordhyppigheden i Reykjavik har været to til fire gange mindre end i de andre nordiske hovedstæder (Det islandske statsministerium, 1996). Samme oplysninger taler for, at hyppigheden af grove overfald, røverier og tyverier i Reykjavik kun har været en ganske lav procentdel af hyppigheden i de andre hovedstæder. Sluttelig kan det nævnes, at antallet af fængslede i Island er blandt de laveste der kendes i de vestlige lande, eller ca. 40 pr. 100.000 indbyggere i slutningen af 2004 (Statens Fængselsvæsen årsrapporter, 1991-2004). Antallet af fængslede pr. 100.000 indbyggere i andre nordiske lande er helt op til dobbelt så mange, og i mange andre europæiske lande endda meget højere.

Island synes således at være et skolebogs-eksempel på en nation, hvor kriminalitetshyppigheden er relativt lav trods industrialisering og urbanisering. Dette overrasker måske ikke kriminologer, idet det ofte er blevet bevist, at det netop er i små og kulturelt homogene samfund som Island, hvor man kan forvente en lavere kriminalitetshyppighed (Adler, 1983). Alligevel er Island langt fra at være noget kriminalitetsfrit paradis, og i øvrigt er noget sådant utopisk ifølge den kendte franske sociolog Emile Durkheim's argumentation fra slutningen af 1800-tallet (1897; 1933). Durkheim påstod at kriminalitet og straf tjente det vigtige formål at styrke sammenholdet i samfundet. Borgernes fælles misbilligelse af kriminalitet og forbryderen cementerer ifølge Durkheim grænsen for det tilladte i samfundet, grænsen mellem det, man må og det, man ikke må. Forbrydelser og samfundets re-

aktion over for dem giver klar besked om, hvilke regler der gælder i samfundet, og derigennem forstærkes de lovlydiges følelse af at de er ærværdige borgere. Rollerne, som forbrydelser og straf spiller, skulle ifølge Durkheim ikke mindst have stor betydning i perioder hvor samfundet går igennem stærke ændringer. Her er de seneste årtier i Island et godt eksempel. I denne sammenhæng dukker det spørgsmål op hvilken type forbrydelser og lovovertrædelser er hyppige i det islandske samfund, for ifølge Durkheim er kriminalitet en uadskillelig del af alle samfund, skønt dens karakter og art kan være yderst forskellig.

Lovovertrædelser i forbindelse med spiritusindtagelse

Utvivlsomt husker mange det noget ejendommelige ølforbud i Island, der til slut blev ophævet i 1989. Dette forbud, der stod på næsten hele det 20. århundrede, viser meget tydeligt, hvor stort et samfundsmæssigt problem befolkningens spiritusindtagelse var ifølge myndighedernes opfattelse.

Hovedargumentet med ølforbudet bestod ikke mindst af, at øl navnlig var en trussel for ungdommen og arbejderklassen og at islændingenes samlede alkoholforbrug ville stige og dermed også adskillige problemer i tilknytning hertil. I det følgende (Gunnlaugsson, 2000b) gives et indblik i en Altingsmedlemmers udsagn mod øl, som klart viser den argumentation, der længe karakteriserede modstanderne af øl:

“Erfaringen har vist, såvel her i landet som andre steder, hvor der har været muligheder for at vælge både spiritus og øl, at vejen mod alkoholisme og drikkefældighed karakteriseredes ved at de unge begyndte med øl og på den måde lærte alkohols beruselseffekt at kende. Herefter blev det så stærkere og stærkere. De gad ikke vente på beruselseffekten af øl, de ville have den hurtigst muligt og gik da over til spiritus. Men det var øl,

der vækkede lysten til alkohol” Pétur Ottesen (1934).

Disse vise ord havde en stor effekt og var brugt utallige gange sidenhen; at de unge lærer alkohol at kende via øl, som fører dem støt til stærkere drikke.

Bekymringer over faren af alkohol misbrug gav sig udslag i mange forskellige foranstaltninger i Island. Vi kan tage nogle få eksempler som bevis. Politiets anholdelser af berusede personer i Reykjavik, en by med godt 100.000 indbyggere, var længe i flere tusinde om året. I perioden 1999-2001 drejede det sig stadigvæk om ca. 2000 anholdelser pr. år af samme grund. Ligeledes har antallet af anbringelser i detention på grund af beruselse været på flere tusinde i de seneste år, og i årene 1999-2001 var f. eks. ca. halvdelen af alle anbringelser i detention i Reykjavik på grund af beruselse på offentlig gade (Reykjaviks Politimester, 2002).

Desuden bliver tusinder anholdt for spirituskørsel. Men ligesom med anholdelser for beruselse på offentlig gade er også antallet af anholdelser på grund af spirituskørsel dalet i de allerseneste år og var i årene 2000-2004 næsten 2000 pr. år. Dette vil sige, at næsten ét procent af Islands voksne befolkning anholdes hvert år på grund af spirituskørsel, eller ca. 700 pr. 100.000 indbyggere. I USA ligger det sammenlignelige tal på under 400 pr. 100.000 indbyggere (Cole og Smith, 2001). Anholdes personer tre gange for denne lovovertrædelse, må de regne med fængselsstraf, og kan det nævnes her, at knap en tredjedel af fangerne i Islands fængsler i 1990 afsonede straf for overtrædelser af færdselsloven. I de seneste år er denne procentdel faldet kraftigt, idet retssystemet nu tilbyder andre afstraffelsesmetoder, men procentdelen var dog stadigvæk høj i 2003, eller omtrent 16% af alle fanger i Islands fængsler (Statens Fængselsvæsen årsrapporter, 1991-2004).

Tallene viser meget tydeligt myndighedernes foranstaltninger mod spiritusindtagelse, og en stor del af politistyrken er tilsyneladende beskæftiget inden for dette område. Ligeledes giver tallene os et fingerpeg om, at problemerne i forbindelse med spiritusindtagelse er meget alvorlige i Island. Islændinges skikke omkring spiritus har længe været anset for at være ret simple, og antallet af personer, der søger hjælp på grund af alkoholmisbrug, er meget højt eller næsten 2000 personer der blev indlagt til behandling for misbrug af rusmidler i 2003 (Morgunblaðið, 2004a).

I stærk modstrid til dette står, at den islandske befolkning ifølge officielle statistikker over forbrug af spiritus forholds-mæssigt indtager langt mindre spiritus end næsten alle andre vestlige nationer, eller kun ca. 5 liter pr. år, omregnet til ren alkohol pr. person i 2005 (Islands Statistik, 2006). Til trods for dette får emnet megen opmærksomhed i Island og kontrollen med befolkningens spiritusindtagelse ligeledes.

Narkotika i Island

Myndighedernes bekymringer på grund af rusmidler rettes mod mere end spiritus. Samtidigt med at øl blev tilladt i Island i 1989 sattes der øget kraft i kampen mod narkotika. Opinionsundersøgelser viser, at narkotikabrug af de fleste anses for at være det alvorligste problem som man slås med i Island. Undersøgelser viser ligeledes, at størstedelen af befolkningen mener, at roden til kriminalitet ligger i misbrug af rusmidler, hvilket tydeligt viser hvor store bekymringer man generelt har over stofmisbrug (Gunnlaugsson, 2004). Myndighederne er af samme mening som befolkningen og har iværksat mange projekter og programmer siden man først blev opmærksom på narkotika omkring 1970. En speciel narkotika politiafdeling blev grundlagt i 1971, og dens medarbejderskab har vokset kraftigt og er

nu i 2006 blevet en af de største specialstyrker inden for rigspolitichefens område med ca 24 aktive medarbejdere, 16 i Reykjavik og 8 spredt over hele landet. For at give en ide om tilvæksten, kan det nævnes, at der i 1984 arbejdede 7 medarbejdere i narkotikapolitiet, 14 i 1990 og ca. 20 i 1995. Antallet af ansatte i den almene politistyrke har derimod været meget mere stabilt i samme periode og har været, med alle landets distrikter, ca. 700 (Rigspolitiets årsrapport, 2004).

Hyppigheden af narkotikakriminalitet er for en stor del afhængig af myndighedernes prioritering og initiativarbejde. Spørgsmålet er hvor udbredt denne kriminalitet har været og hvilken karakter den har haft.

I perioden 2000-2004 lå det årlige antal narkotikaforbrydelser mellem 781 og 1.671 (se tabel 1) og generelt drejede to tredjedele af sagerne sig om eget forbrug og opbevaring af narkotika (Rigspolitiet, 2004). Som det fremgår, er antallet af sager vokset kraftigt, og øgningen er især tydelig i 2003-4. Grunden til dette kan for en stor del findes i en højere prioritering af narkotikasager hos myndighederne.

Et øget antal sager betyder altså ikke nødvendigvis et øget narkotikamisbrug i samfundet men derimod prioritetsændringer hos de retshåndhævende myndigheder. Narkotika synes dog ifølge denne statistik at være udbredt i Island så vel som i andre lande.

I 1990 udgjorde narkofangerne 7% af det samlede antal fanger, i 1997 18% og er siden vokset til over 28% i 2003 (Statens Fængselsvæsenes årsrapporter, 1991-2004). Som man kan se har antallet af indsatte på grund af narkotikadomme vokset kraftigt i de seneste år. Et bemærkelsesværdigt højt antal udlændinge kommer til Island med det ene formål at fungere som narkokurérer og således bringe narkotika ind i landet. Af 25 fængslede udlændinge i

2002 sad 19 i fængslet for narkotikaforbrydelser (Morgunblaðið, 2004b).

Tabel 1 Antal og typer af narkosager hos rigspolitiet 2000-2004

Forbrydelsestype-	2000	2001	2002	2003	2004
Distribution/salg	46	63	70	118	104
Import	103	117	121	147	165
Privatforbrug	507	593	632	934	1.197
Produktion	8	14	26	30	31
Flere typer	117	124	145	142	174
I alt	781	911	994	1.371	1.671

Oplysninger om beslaglagte stoffer viser ligeledes en stor øgning fra tidligere år, men cannabis er dog stadig det langt almindeligste. Ca. 48 kg cannabis af forskellig art blev beslaglagt i 2001, og 60 kg i 2002. Ca. 10 kg af amfetamin og godt 2 kg kokain blev beslaglagt disse to år tilsammen, og i 2002 beslaglagde politiet ca. tusind exstasy-piller (Rigspolitiet, 2004). Men hvor udbredte er egentlig narkotiske stoffer i Island?

Narkotikabrug i Island set i et skandinavisk lys

Man har foretaget en mængde undersøgelser af forbruget af alkohol og andre rusmidler i Island i de seneste år og da især blandt unge. Resultaterne af de islandske undersøgelser synes at vise, at udviklingen i forbruget af cannabisstoffer følger mønstret i andre vestlige lande, både hvad angår stigning og fald i forbruget – og i de siste ESPAD undersøgelse i 2005 kom det frem at cannabis brug blandt 15 år elever var med de laveste i Europa.

I grove træk antyder disse resultater, at den ulovlige narkotikaindtagelse primært er et midlertidigt forsøgs- eller socialt fænomen blandt de yngre aldersgrupper, der senere ophører med indtagelsen eller reducerer den kraftigt når de når voksenalderen. Indtagelse af stærkere stoffer som f. eks. heroin når ikke nær så stor udbredelse og misbrug af dem vil hovedsagelig forekomme blandt marginale grupper, der socialt, personligt og økonomisk har en svag stilling (Gunnlaugsson og Þórisdóttir, 1999).

Midler i kampen mod narkotika

I sin kamp mod narkotika har det islandske politi anvendt forskellige utraditionelle metoder for at komme denne plage til livs f. eks. husundersøgelser, endda uden dommerkendelse, telefonaflytninger, gadeopsyn, konfiskering af ejendom, anvendelse af lokkedue eller endda agent provocateur (Gunnlaugsson og Galliher, 2000). Til trods for at politiets utraditionelle og hemmelige aktioner længe har været tilladt af domstolene og retfærdiggjort i lyset af sagens alvorlighed, må der stilles et spørgsmålstejn ved anvendelsen af sådanne metoder i en retsstat og med hensyn til privatlivets fred. Opinionsundersøgelser i Island viser dog, at et stort flertal af befolkningen går ind for anvendelsen af utraditionelle metoder i kampen mod narkotika, og det samme synes at være tilfældet i de andre nordiske lande (Gunnlaugsson og Þórisdóttir, 1999).

Det spørgsmål bliver sikkert meget nærgående inden for kriminologien og i samfundet som helhed i det 21. århundrede, hvorvidt brug og opbevaring af disse stoffer overhovedet har hjemme inden for straffeloven, eller om andre institutioner i samfundet, såsom social- og sundhedsinstitutioner ikke i stigende grad bør overtage dette emneområde. Med hensyn til de islandske myndigheders holdning til spiritus i det 20. århundrede og forbudet imod samme er det ikke usandsynligt, at noget lignende vil ske nu over for visse narkotiske stoffer.

Kriminalitetsudviklingen i Island 2000-2004

Med etableringen af Islands rigspolitchefembede i 1997 koordineredes registreringen fra alle islandske politienheder, hvilket unægteligt var et stort fremskridt. Myndigheden udgiver årsrapporter, der giver et godt indblik i politiets aktivitet på landsplan og en oversigt over antal og karakter af de sager som politiet beskæftiger sig med på ethvert tidspunkt. Med dette

fremskridt åbnedes muligheden for at se udviklingskurver over kriminalitet i en længere periode sådan som dette kommer frem i politiets sagsregister, og samtidigt skabes et grundlag for sammenlignende undersøgelser på internationalt plan. Dog må sådanne sammenligninger altid tages med forbehold, idet politiets registreringsregler er forskellige i forskellige lande.

Som det fremgår af tabel 2 ændres helhedsantallet af overtrædelser af straffeloven kun ubetydeligt fra år til år. For indbrud, der hovedsagelig deles op i indbrud i biler, virksomheder og institutioner, steg antallet til 2002, så vel som for tyverier – men har dalet i de allerseneste år. Tilvæksten af sager i disse kategorier har stimuleret en tendens hvor flere og flere i Island anser det for nødvendigt at anskaffe sig sikkerhedssystemer, og sikkerhedsvirksomheder har haft stor økonomisk fremgang i de seneste år.

Tabel 2. Antal og typer af sager hos rigspolitiet 2000-2004

Forbrydelsestype-	2000	2001	2002	2003	2004
Indbrud	2.407	2.857	3.208	2.875	2.769
Tyveri	7.439	7.022	7.378	6.347	6.188
Røveri	34	39	32	39	35
Andre berigelsesforbrydelser	602	604	712	715	723
Vold	1.134	1.065	1.085	1.061	966
Vold, herunder legemsbeskadigelse	297	324	185	178	181
Drab	5	1	4	0	3
Voldtægt	36	51	74	69	51
Andre seksualforbr.	192	231	250	260	226
I alt	12.146	12.194	12.928	11.544	11.142

Røverier var meget fremtrædende i debatten i Island i de siste år, især bankrøverier og røverier i kiosker. Massemedierne har givet disse tilfælde betydelig omtale, idet de anses for at indebære en ny trussel mod borgernes sikkerhed (Morgunblaðið, 2003b og d). Langt de fleste af disse sager er blevet opklaret af politiet. De kriminelle har som regel været unge mænd i 20-års alderen med et skarpt instrument og

en elefanthue, som ikke har fået noget stort udbytte af røveriet. Røverierne har heldigvis næsten alle været udført meget uprofessionelt og efter en pludselig indskydelse.

Mere komplicerede berigelsesforbrydelser har ligeledes fået stor opmærksomhed på det seneste og er blevet undersøgt både hos politiet og hos konkurrencemyndighederne. Især har nyhedsdækningen omhandlet sager om ulovligt samråd mellem virksomheder om prisfiksering, og da mest på grønsagsmarkedet og inden for handel med olieprodukter (Morgunblaðið, 2003a). Der er i disse sager tale om meget højere beløb end i andre berigelsesforbrydelser.

Organiseret kriminalitet har i øvrigt ikke været særlig iøjnefaldende, bortset fra narkotikahandelen. Dog bør det nævnes, at medlemmer fra kriminelle grupper fra Danmark og Norge, Hells Angels og Banditos, har gjort forsøg på at komme til Island efter eget udsagn på udflugt i 2002 og 2003 men blev omgående udvist af landet af rigspolitiet (Morgunblaðið, 2003c).

Voldssager har været fremtrædende i den offentlige debat i Island i de seneste år, og mange er af den mening at samfundet i stadig stigende grad præges af vold, samtidig med at volden bliver mere og mere skånselsløs (Gunnlaugsson, 2000a). Ifølge politiets oplysninger er dog antallet af voldssager stort set uændret fra år til år, og det er bemærkelsesværdigt at antallet af sager, der omhandler legemsbeskadigelser, er faldet betydeligt i denne periode.

Island synes at have oplevet et skybrud af drabssager i de seneste år, og 2000 er sikkert det mest bemærkelsesværdige år i denne henseende med i alt fem drab. Sammenligner man drabshyppigheden det år med tallene fra andre lande, står

det relativt højt, eller på ca. 1,75 drab pr. 100.000 indbyggere. Men da Island er en lille nation med kun 300.000 indbyggere, må drabshyppigheden betragtes over en længere periode for at udjævne de uundgåelige svingninger hvor antallet af sager pr. år som regel er lavt. Ser vi på hele perioden 1998-2004, viser det sig at hyppigheden af drab i Island er gennemsnitlig ca. 2 drab pr. år, eller ca. 0,7 drab pr. år pr. 100.000 indbyggere, hvilket er blandt de laveste tal der ses i sammenligningen blandt vestlige nationer.

Antallet af seksualforbrydelser er steget betydeligt i denne periode, og dette gælder de fleste typer forbrydelser inden for kategorien. Den største stigning var i anmeldelser på grund af seksuelt misbrug af børn yngre end 14 år og anmeldelser af incest. Antallet af anklager for voldtægt er også steget, som det ses i tabel 2.

I helhed viser tallene fra rigspolitichefen, at antallet af sager ændres lidt fra år til år. Visse udsving ses i de forskellige kategorier inden for overtrædelser af straffeloven, men ingen specielle udviklinger tyder på at antallet af forbrydelser er steget abnormt i de seneste år. To kategorier skiller sig dog ud fra resten. Narkotikakriminaliteten er steget kraftigt, ligesom også kategorien seksuelle forbrydelser. Hvad angår narkotika synes her primært at være tale om myndighedernes øgede vægt på at standse lovovertrædelser af denne art. Det er derimod vanskeligere at give nogen grund for øgningen af seksuelle forbrydelser. Det er dog ikke usandsynligt at den afgørende faktor her nærmere er seksualofrenes øgede tendens til at anmelde end en faktisk øgning af seksuelle forbrydelser. Dette bør dog undersøges nærmere.

Slutningsord

I foråret 2005 vedtog Altinget en ny fængselslov, der indebærer mange forskellige ændringer inden for kriminalfor-sorgen og kommer både fanger og andre

parter, der arbejder inden for dette felt, til gode. Målet med fængsling er rehabilitering og forbedring, og der fremsættes i loven nye metoder for at lette den kriminelles tilpasning til samfundet. Desuden har justitsministeriet i den senere tid arbejdet hen imod at kunne løse mindre forseelser med forsoningsmøder mellem gerningsmand og offer – en metode, der bl. a. er blevet anvendt i Norge og har givet gode resultater – så vi kan nu udtrykke en vis optimisme inden for kriminalforsorgen i Island.

Litteratur:

- Adler, F. (1983). Nations Not Obsessed with Crime. Littleton, Colo.: Fred B. Rothman and Company.
- Cole, G. F. og C. E. Smith, (2001). The American System of Criminal Justice System. Ninth Edition. Wadsworth.
- Durkheim, E. (1897, 1933). The Division of Labor in Society. New York: The Free Press.
- Gunnlaugsson, H. (2000a). "Kriminalitet og straffepolitik i Island". Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab. Februar, 87, nr. 1: 38-47.
- Gunnlaugsson, H. (2000b). Fortidens narkotikaproblem: Kampen imod öl i Island 1915-1989. Rapport fra 42. Forskarseminaret i Bergen, Norge, 2000: 269-272. Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi.
- Gunnlaugsson, H. (2004). Den islandske befolknings syn på forbrydelser 1989-2002. Rapport fra 46. Forskarseminaret i Rörvig, Danmark i april 2004: 85-93. Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi.
- Gunnlaugsson, H. og J. F. Galliher, (2000). Wayward Icelanders: Punishment, Boundary Maintenance and the Creation of Crime. Madison: University of Wisconsin Press.
- Gunnlaugsson, H. og R. Þórisdóttir (1999). "Iceland and the Nordic Drug Survey: Drug use, public attitudes and youth". YOUNG. Vol. 7, nr. 1: 19-35.
- Islands Fængselsvæsen årsrapporter 1991-2004. Reykjavík.
- Islands Statistik, (2006). Oplysninger fra hjemmesidan www.hagstofan.is 20. februar 2006.
- Islandske statsministerium, (1996). Skýrsla um fíkniefna- og afbrotamálefni (Rapport om narko- og brottsager). Reykjavík: Det islandske statsministerium.
- Morgunblaðið, (2003a). "Hæstiréttur staðfestir að grænmetisfyrirtæki höfðu ólöglegt samráð" (Højesteret bekræfter at grønsagsvirksomheder havde ulovligt samråd). 30. oktober 2003.
- Morgunblaðið, (2003b). "Tveir handteknir vegna ránstílaunar" (To anholdt efter forsøg på røveri). 6. desember 2003.
- Morgunblaðið, (2003c). "Fimm norsku Vítisenglum vísað úr landi" (Fem norske Hells Angels udvist). 6. desember 2003.
- Morgunblaðið, (2003d). "Alvarlegasta málið í ránsgrinu sem á sér ekki fordæmi hérlendis" (Det alvorligste tilfælde i en series af røverier uden fortilfælde her i landet). 10. desember 2003.
- Morgunblaðið, (2004a). "Innlögnum á Vog fjölgaði um 300 á síðasta ári" (Indlæggelser på alkoholbehandlingscentret Vogur øgedes med 300 sidste år). 19. februar 2004.

Den etnisk kulturen i fengslene

Therese Heltberg

Sociolog

Dokumentasjonsmedarbeider, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Danmark.



Bakgrunnen for forelesningen er en kvalitativ undersøkelse gjennomført i fengsler og kriminalomsorgen.

Det er ca. 4.000 innsatte i danske fengsler, og av disse har 882 opphav i andre land enn Danmark. De siste 10-15 år har det vært mindre positivt fokus på innvandring og minoriteter i Danmark. Dette har også smittet over på holdningen i kriminalomsorgen, der de etniske minoritetene utgjør en økende andel. Disse nye gruppene med fremmedkulturelle skaper også frustrasjoner blant ansatte, som ikke vet hvordan de skal møte dem. Problemene er særlig store i de fengslene som ikke har mye erfaring med denne gruppen innsatte. En relativt stor andel av de fremmedkulturelle er unge, 40 % av dem er under 24 år, og det er de yngste som det i hovedsak er forsket på i undersøkelsen.

Det er særlig unge som pleier den etniske kulturen. Det er et klart skille mellom etniske og danske grupper. De to gruppene interagerer, men det er ingen utbredt kontakt mellom dem. Dette blir da særlig problematisk for de fremmedkulturelle som faller utenfor sin egen gruppe, og de havner i et sosialt vakum.

Gruppetilhørigheten blant minoritetene oppfattes gjerne som gjenger av de ansatte, selv om de ikke ser på seg selv som del av en gjeng.

Undersøkelsen avslører en del rasisme, vold og trusler blant de innsatte. "Når man ikke har det bra, sparker man nedover", er de innsattes egen forklaring på dette. Personalet omtales også som rasister av de innsatte. Vise versa oppfattes adferden til de unge fremmedkulturelle som voldsom og støyende av de ansatte, selv om de ikke selv nødvendigvis oppfatter seg slik. Det viser seg at de unge fremmedkulturelle har til dels store problemer med dansk språk, noe som er vanskelig å oppdage da de gjerne prøver å skjule dette fordi de ikke vil blottlegge sine manglende kunnskaper. Naturlig nok kan dette være et grunnlag for konflikt. Mange har i tillegg manglende kunnskaper om dansk samfunn. Grunnen til dette er ikke nødvendigvis manglende interesse, men boog familieforhold. Mange har bodd i homogene innvandrersamfunn, og har hatt lite kontakt med det danske samfunnet.

De innsattes religion virker mindre problematisk enn man skulle tro. Eksempelvis kan visitasjon av muslimer være utfordrende, men man prøver å finne tilfredsstillende ordninger.

Frimsorgen oppfatter det som vanskelig å tenke langsiktig i planleggingen av handlingsplaner. En hovedårsak til dette, i tillegg til manglende skolebakgrunn, er at familien har mye å si for deres liv, de skal helst være med på å fatte beslutninger som angår den innsattes liv. Det er også ødeleggende at de har et rulleblad.

Arbeidsgivere søker primært ansatte som har plettfritt rulleblad.

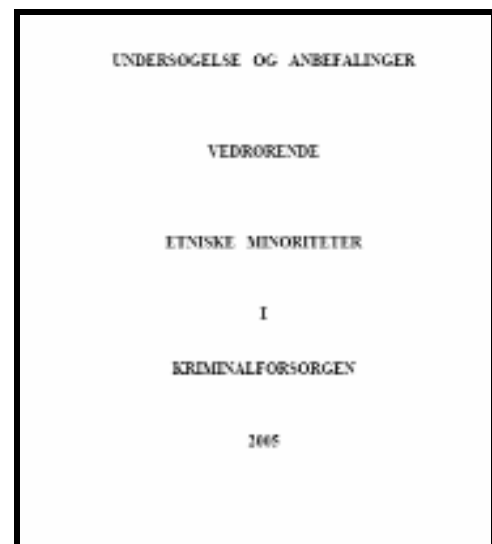
For at personalet i fengslene skal kunne takle de unge etniske minoritetene bedre, er det viktig med viten og etterutdannelse. Dette gir bedre forståelse for disse kulturrene. Eksempelvis er det en forutsetning å vite noe om arabisk kultur hvis man skal forstå hvordan de unge med arabisk bakgrunn tenker og agerer. Her kommer blant annet æresaspektet inn. Hvis man skal irettesette, bør dette skje på to-mannshånd. Irettesettelse i plenum blir tolket som et angrep på den enkeltes ære og vil derfor virke mot sin hensikt.

Det blir gjerne hevdet at det er vanskelig å være kvinnelig ansatt der man har denne gruppen innsatte. Undersøkelsen kommer fram til at dette er en myte. Det er ikke problematisk å være kvinnelige ansatt overfor eksempelvis unge muslimer.

Oppveksten er avgjørende for situasjonen de unge fremmedkulturelle er i. Mange fra denne gruppen har hatt en motsetningsfylt oppvekst preget av ensomhet og identitetsproblemer. De har dårlig språk og kjennskap til det danske samfunnet og lav utdanning. Som nevnt over, er språket ofte så dårlig at de ikke har mulighet til å gjennomføre utdanning. I tillegg opplever mange i skoletiden konflikter mellom skole og hjem. Dette er verdikonflikter der skole og venner stiller krav som er motstridende til forventningene fra hjemmet. Mange kommer fra traumatiserte flyktningefamilier og dysfunksjonelle familier. Det er også et problem at familiene er preget av desillusjo-

ner overfor Danmark. Vesten står ikke til forventningene de hadde før de kom, og dette fører til skuffelse.

Når man jobber med disse ungdommene er det viktig å anerkjenne deres minoritetsbakgrunn. De ansatte må behandle dem som de behandler de danske insatte og vise interesse for dem og deres bakgrunn. Videre må man åpne deres øyne for at de faktisk har muligheter. Men de må også utfordres på sine fordommer overfor det samfunnet de er en del av, og det må tydeliggjøres at de har bruk for personalet.



”Undersøgelse og anbefalinger vedrørende etniske minoriteter i Kriminalforsorgen 2005” kan hentes på Internettet <http://www.kriminalforsorgen.dk/Publikation/Rapporter/2005%20undersogelse/pdf/helepubl.pdf>

Samarbejde mellem kriminalomsorg og voksenoplæring

Generaldirektør Hans-Inge Persson
Nationellt centrum för flexibelt lärande, CFL, Sverige



For et par år siden startede et samarbejde mellem Kriminalvården og os, for at vi skal opbygge en undervisningsstruktur i fængslerne. CFL har af den svenske stat fået opgaven at tilbyde undervisning i fængslerne med fleksibel undervisning.

CFL støjder förändringsarbete i kommuner och folkbildning som syftar till att utveckla distansutbildning och flexibelt lärande. Vi arbetar tillsammans och för målgrupperna genom:

- rådgivning och konsultativ verksamhet
- medel till utvecklingsprojekt
- nätverk och samverkan
- fortbildar lärare, skolledare och cirkelledare som vill arbeta med flexibla undervisningsformer
- kunskapspridning via vår webbplats, seminarier, konferenser, nätverk m.m.

Den största kostnaden för det livslånga lärandet är den kostnad, som uppstår då vi tar folk ur produktionen. I ett annat fall kan det vara en stor kostnad för den enskilde, vid egen kompetensutveckling, att ta fritt från jobbet och få ett lönebortfall. Den andra stora kostnaden är om vuxna måste lära om det de redan kan, bara för att de inte har papper på det. Utbildningen blir då längre, mindre intressant och dyrare, om man inte börjar

med att validera den vuxna. Den tredje frågan är att hitta och göra det bra för s.k. prioriterade grupper vuxna. Vi måste ställa en verksamhet till förfogande så att studier blir möjliga för alla (verkligen alla) vuxna

Vi laver bl.a. validering af voksne, og for at illustrere hvad vi mener med det, vil jeg gerne fortælle en lille historie. Jeg besøgte i august en 1 klasse, og der stillede jeg spørgsmålet, om de havde lært noget i det halve år, de havde gået i skole. Der blev tavshed i klassen men en lille pige sagde, "Vi har lært at sidde stille". "Jo men", sagde jeg, "kunne I ikke det i forvejen?". "Jo", svarede hun, "men nu har vi lært det".

Vi blander fjernundervisning med traditionel undervisning, kaldet blandet læring. Vi har fået midler til at udvikle området teknisk og pædagogisk. I Sverige har alle ret til undervisning, og vi følger lovgivningen nationalt og internationalt

1. Svensk rättighet. Fastslagen i riksdagen.
2. Mänsklig rättighet enligt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, artikel 26.
3. Europarådets rekommendationer (No R (89)12).
4. EU:s gemensamma utbildningsmål.

På dette felt arbejder vi med tre opgaver

1. Omkostningerne ved at tage folk ud af produktion og give dem kompetencer
2. Give voksne papir på noget de kan i forvejen, og vide hvor de kan forbedre deres viden, og hvilket niveau de skal undervises på.

3. Vi må have en aktivitet, der muliggør undervisning for alle.

For at opfylde disse mål har vi opbygget lærecentre med gode bredbåndsforbindelser, et godt bibliotek og tilgang til alle online undervisningstilbud i landet.

På centret kan lærere hjælpe de studerende, og de studerende kan have et socialt fællesskab med hinanden. Vores centre bliver motorer for vækst.

Forskellen mellem vores centre og det vi vil opbygge i fængslerne er, at fængslerne har en masse sikkerhedskrav, som vi må tage stilling til.

Vi har 3 spørgsmål i forbindelse med fængselsundervisningen, som vi har rejst med Kriminalvården.

1. Hur kan vi se till att alla intagna, var de än befinner sig, har tillgång till hela kursutbudet?
2. Hur gör vi det möjligt för den intagne att på ett bra sätt kunna fortsätta sina studier så smärtfritt som möjligt efter en förflyttning?
3. Hur skapas ett system som främjar en fortsättning av studierna utanför murarna?

Vi løser problemerne ved hjælp af fleksibel læring og læringscentre der er hybrider mellem fjernundervisningen og almindelig læring. En matematiklærer bør være parat til at undervise både sine egne elever og alle indsatte som må have brug for det i landets fængsler.

Dette stiller naturligvis krav til lærerne, ikke kun af kundskabsmæssig art, et felt som de normalt er gode til, men også til at udvikle deres pædagogik og metodik.

Vi hjælper Kriminalvården med

1. Kompetensutveklar personalen.
2. Hjælper till vid nyanställning.

3. Fungerar som pedagogisk ledare för verksamheten.
4. Utfärdar betygen.

Personalen måste ta ett helhetsansvar för alla intagna oavsett var de befinner sig i landet. Alla skall ha samma tillgång till samtliga kurser. Alla skall ha möjlighet att påbörja studier på ett ställe, fortsätta dem på ett annat ställe och avsluta dem på ett tredje.

Til slut vil jeg gerne præsentere jer for nogle data

- Antalet ämnen som blev tillgängliga på anstalterna ökade med 77,5 %.
- 65 % av internerna bedömer sina studiemöjligheter som mycket bra eller bra. 23 % som OK.
- 72 % av internerna har börjat studera även kvällar och helger.
- 73 % skulle vilja ha mer studier.
- 90 % tyckte att det var lätt att komma i kontakt med lärcentrum.
- 81 % hade en målsättning med sina studier.
- 59 % planerade en fortsättning av studierna efter frigivningen.

CFL modtog i 2005 European E-learning Award, kaldet EureleA



<http://www.fak-i.hs-karlsruhe.de/medialab/eurelea/>

Arbejdsgrupper med udgangspunkt i temaet ”Den etniske kultur i fængslerne”



Diskussionsfrågor
Keskustelukysymykset

1) Fördelar och nackdelar med att genomföra olika verksamheter, (program med mera) speciellt för klienter (insatte) med annan etnisk bakgrund. Till exempel, att möta deras behov vs stigmatisering.

Edut ja vaikeudet vankien toimintojen järjestämisessä, erityisesti vangeille, joilla on eri etninen tausta. Esimerkiksi heidän tarpeidensa huomioiminen ilman leimaamista.

2) Minoritetskultur eller ungdomskultur? Hur undgår man att dessa båda kulturer i fängelser bildar grupper och utvecklar rasism (åt båda hållen).
Vähemmistökulttuuri vai nuorisokulttuuri? Kuinka vältämme, että nämä ryhmät eivät vankiloissa muodosta ryhmiä ja saa aikaan rasismia?

3) Missbruksbehandling av klienter/innsatte med annan etnisk bakgrund – deltagande av familjer, synen på missbruk och missbrukaren, kommunikation och metoder.
Eri etnisiä ryhmiä edustavien päihdekuntoutus – perheiden mukaansaaminen, miten päihteiden käyttöön ja päihdeongelmaiseen suhtaudutaan, kommunikointi ja menetelmät

4) Best practice: Goda erfarenheter med denna grupp – till exempel användning av mentor, jobbprojekt. Hur förbereds

personalen till att hantera dessa utmaningar/utfordringer?
Parhaita käytäntöjä: Hyviä kokemuksia näiden ryhmien kanssa – esimerkiksi mentorin käyttö ja projektit. Kuinka henkilökunta perehdytetään huolehtimaan näistä haasteista / vaatimuksista?

Svar:

”Vi synes end del fanger er gode til sprog, men de mangler viden om samfundet”

”De unge er meget urealistiske med deres mål med livet”

”Vi kan ikke behandle dem som grupper, men nå betragte dem som individer”.

”Der er problemer med racisme i Finland. De fremmede isoleres pga. deres sprog og religion”

”Man burde lade dem få adgang til at lære fra deres eget land via fjernundervisning. Det er teknisk muligt”

”De har et andet kropssprog og forstår ikke sproglige begreber på skandinavisk”

”Når fangerne holder sammen i grupper er det svært at nå ind til dem”

”Det er en fantastisk ide at give personalet kurser i fremmedes kultur”

”Vi mangler viden om integrationspædagogik”.

”Store fængsler er langt bedre til at tage sig af fremmede, fordi de har flere ressourcer og strenge at spille på”

”Der brude være specielle misbrugsprogrammer for indvandrere”

”Egne regler blandt indvandrere gør det vanskeligt at arbejde med dem”

”Især betjentene i fængslerne bør være opmærksomme på mobning af indvandrere. Deres rolle er mindst lige så vigtig som lærernes”

”I Finland er der udgivet en god håndbog for håndtering af andre kulturer”

”Fremmede er langt fra homogene, nogen er jo født i Norge mens andre er kommet hertil som teenagere”.

”Der bør ansættes mere personale fra andre kulturer”

”Man bør lave fælles aktiviteter mellem skandinaver og de fremmede som fx madlavning, drama og musik”

”Kreative fag er gode til at integrere indvandrere”

”Lærerne bør være en del af netværksmøder med familierne”

”Der er for lidt efteruddannelse på dette område”

”Vi bør tænke mere på at uddanne det hele menneske”

”Sigøjnere ønsker ikke at være sammen med andre. Det er svært at have med dem at gøre. I nogle fængsler får de oven i købet egne afdelinger”

”Det er farligt når de forskellige grupper lever for sig selv og ikke ønsker at være sammen med den finske befolkning.”

”Det lyder spændende med Mentorordninger eller fadderordninger. Vi har det kun i et enkelt fængsel i forbindelse med indslusningen”

”Vi mangler viden om andre kulturer”

”Hvis man laver for mange programmer kun for udlændinge, ender vi med at isolere dem fra omverden”

”Sprogligt styrkende aktiviteter er også kulturelt berigende”

”Lav alderesblanding mellem de etniske grupper”

”Lærere og betjente skal have en fælles målsætning med de unge”

”Et godt litteratur tips på svensk. ”Tre Brødre” af Dick Sundevall

”Vi skal have nogle lærere, der kan tale deres sprog”

”Indvandrere har så meget at lære. Det er ikke nok blot at kunne sproget. Der er meget andet. De når det ikke på et helt liv!”

Workshop Kulturelle aktiviteter i fængslerne

Skulptur, tegning og maling
v/Kirsti Rautasalo, Kaija Kekola
og Outi Valkki, Finland



**Bibliotek v/Birgitta Irvall,
Sverige**
Guidelines for library services to
prisoners:
www.ifla.org/v/pr/index.htm



Keramikk
v/Peer Bendtson, Danmark



Teater/musikk
v/Elin Barth og Thorbjörn Rodahl,
Norge

Her ser vi Elin Barth i rollen som
Nora. Tilhørerne intervjuer Nora om
hennes liv, og på den måten skulle de
lære å kjenne skuespillet.



Sangkor i fengslene

v/Gunnar Björnsson, Island

Etter Björnssons workshop fikk forsamlingen

höre fangekoret fra Litla Hraun.



Plenumdiskussion Fængsels- og fangekultur



Svenolov Svenson

Vi skal i dag høre om forskellige kulturer i fængsler. Er der kløft mellem fanger og administration. Vi har hørt om teater ved denne konference, og vi kunne fundere over, om det er ind- eller ansatte, som spiller teater.

Erlendur Baldursson

På Island har vi 137 pladser og gennem de sidste 10 år har tallet været mellem 92 og 125, så vi har ikke ventepladser. Vi bruger meget pensioner eller half way houses. Gennemsnitsalderen er omkring 30 år, så det er stort set voksne mennesker, vi ser. Antallet af udlændinge har ligget mellem 3 og 33. Det afhænger lidt af hvor mange der bliver anholdt i luft-havnen med falsk pas eller narkotika. Den islandske kultur stammer fra for 1200 år siden fra Norge, og når jeg ser ud

over salen, er det min fornemmelse, at Norge er kommet til Island igen. Men i dag har vi vores egen kultur. Der er 3 kulturer i fængslerne.

1. Den man tager med ind med den baggrund, alder og forbrydelse, man har gjort.
2. Den man tillægger sig i fængslet. Man mener ofte, at indsatte lærer ny kriminalitet og for flere dårlige venner. Personligt tror jeg, man ligger for stor vægt på det. Fx så man i går koret, og der er ingen tvivl om, at fangerne støttede hinanden og får mange positive ting ud af det.
3. Slutteligt den kultur man tager med ud af fængslet.

Atli, indsat

Jeg har været i fængsel i 5½ år, og jeg har set en udvikling fra dårligt til noget, der er

bedre. Tidligere havde vi ikke så mange aktiviteter i fængslet, men de sidste to år, er der sket meget, og vi har fx koret, alle har computer og vi spiller skak. Når man kommer i fængslet, er man fuld af bitterhed og vrede, og man vil kæmpe mod alle regler. Efter noget tid falder man mere til ro. Vi bliver låst inde på cellen kl. 10.00 og om natten sker der meget negativt, som fx at folk om natten tager stoffer. Det er ikke godt at man ikke kan være sammen med sin familie. Et godt eksempel på noget positivt er, at vi i går, inden vi skulle synge her, var meget glade. Vi sang hele dagen og glædede os virkelig til at komme. Uddannelse er meget vigtigt for os, og man kan gøre meget mere for indsatte her.

Kerstin Ekholm-Erestam

Jeg har arbejdet i grundskolen inden jeg kom til Kriminalvården for snart 10 år siden. De første år var jeg lærer i en importmodel. Senere blev jeg tilbudt at blive fast lærer på fængslet, og det har virkelig forandret min hverdag i fængslet. Nu er jeg blevet en del af et kollektiv. Der er stor forskel på min rolle i fængslet som voksenlærer og min rolle som grundskolelærer. Vi oplever mange forandringer og forandringsprocessen er spændende, idet vi får lov til at bestemme selv, hvad vi skal, men det kan også være ensomt. Heldigvis har jeg fået kolleger og det hjælper på det. I fængsel er der ikke lange beslutningsveje som i grundskolen. Jeg ligger meget energi på mit arbejde med læringscentrene. Som individer må de indsatte tage et større ansvar for deres læring, og vi prøver at få flere og flere individuelle studier. Vores fjerundervisningsmodel er ikke færdigudviklet, og vi er i gang med at overveje vores metoder. Vi har brug for efteruddannelse og takket være CFL går det nu meget bedre på dette felt. Man skal være opmærksom på psykosociale. Man skal lytte og være opmærksom på de indsatte, men man må

ikke gå dybt ind i deres liv og påtage sig deres problemer.

Det er et fantastisk job som fængselslærer.

Kjetil Wang-Hansen

Jeg er viceinspektør for et mellemstort fængsel, og vi har netop opstartet skolevirksomhed. Vi er jo beskæftigede med sikkerhed og ikke at drive skole, så det er en naturlig reaktion at være skeptisk overfor skolen, der nu kommer ind på vores territorium. De to kulturer mødes i fængslet. Skolen har to valg: Den kan holde sig for sig selv, eller den kan smelte sammen med fængslet. Hvad der sker, er afhængigt af de mennesker, der har med sagen at gøre. Skolen må være positiv, og hvis den hele tiden fokuserer på begrænsninger og ikke bruger sin fantasi, kommer den på kollisionskurs med fængslet.

Vores arbejde i fængsel er at skabe tryk og sikkerhed for fanger, for ansatte og for samfundet. Fængslerne må forholde sig til det. Skolen kan tilføje holdninger og værdier, som kan hjælpe de indsatte til at forstå dette. Vi har udfordringer med at udvikle skole, og den må hjælpe os med dette og tager ansvar. Jeg tror, at skoler i en importmodel er mere udfordret end den vil være i en kontraktmodel. Fængsler er et minisamfund og vi skal:

1. Ledelse – Vi skal gå foran og ikke tilbage. Vi skal være krystal klare, og vide hvad vi vil med skolen, og skolen må have en acceptabel holdning.
2. Integration. Der er krævende at smelte skole og fængsel sammen, men vi kan lære af hinanden, så vi skaber tryk og får relationer, så vi kan blive glade for hinanden.
3. Sikkerhed og kvalitet: Vi skal dele en fælles hverdag og lave kvalitet sammen. Jeg kan se, I smiler – jeg tror, vi har forstået hinanden.

Historisk kulturforelesning om
“Draugers og elvers innflytelse på islandsk kultur”
v/Thor Vigfusson, Island



Forelesningen “Draugers og elvers innflytelse på islandsk kultur” tok nok en noe annen retning enn de fleste tilhørerne hadde sett for seg.

Her ble vi geleidet gjennom en del av islandsk kultur og sosiologiske bakgrunn og islenderes mentale tilstand. Redaksjonen sliter med å gjengi denne forestillingen skriftlig, og det vil nok heller ikke være rettferdig overfor Vigfusson å prøve på det.

Men det som kan og bør nevnes er at foreleseren kjenner vertene for vår konferanse, Ingis Ingason og Erlendur Baldursson, godt gjennom å ha vært deres lærer i tysk og rektor på gymnaset de gikk på. Det var tydeligvis ingen overraskelse for deres gamle lærer og rektor at de to hadde havnet i fengsel...

Erik Majholm

Anstalten Hinseberg
Svenske Erfaringer med fjernundervisning

I Sverige har vi opbygget et nationalt læringssystem. Mange svenske fængsler er bundet sammen i et net-baseret læringssystem, hvor elever og lærere på en sikker måde kan møde hinanden med undervisning som formål.

På dette Nätcentrum er det muligt at administrere studerende, se statistik på studerende og kurser, kommunikere mellem elever og lærere samt ikke mindst at følge undervisning i EDCL.

Et af systemets store fordele er, at det kan give eleverne kontinuitet eftersom eleven kan tilgå sit materiale på alle anstalter via en Internetadgang, som er sikret med brandmur. Omkring 30 svenske anstalter indgår i samarbejdet.

Vi er kommet i gang med vores Nätcentrum og vi indsamler erfaringer, der skal danne grundlag for forbedringer.

Foredraget sluttede med at citat af den norske pædagogiske forsker Per Dalin:

Det är i första hand gårdagens problem som blir förutsättningarna för morgondagens skola, och som sedan skall förbereda ungdomen för framtidens samhälle.....

Skolans dilemma är att den inte bör formulera sina mål förrän den vet vilket samhälle vi styr mot. Då har vi bara ett alternativ:

Att beskriva det samhälle vi vill att våra barn skall forma som vuxna, ansvariga medborgare – sett i ljuset av de grundläggande krav vi redan idag vet att vi kommer att stå inför

IKT

IKT-kultur i opplæringen og i kriminalomsorgen i dag og i fremtiden

Andreas Lund
Universitetet i Oslo



Hovedformålet for foredraget var å vise hvordan det i vår tid blir helt nødvendig å forholde seg til digitale nettverksteknologier, uansett sosial posisjon. Uten disse mulighetene blir mennesker fratatt helt nødvendige kommunikative muligheter, og vil innta en rolle som nye analfabeter og uten likeverdige muligheter for deltakelse i samfunnet. For innsatte vil dette bety alvorlige handikap i kampen for å vende tilbake til samfunnet og unngå re-sidivisme.

Foredraget tok utgangspunkt i den svenske professor i læringsvitenskap, Roger Säljö, formulering: "Som ett samlingsnamn på alla dessa ressurser som finns delvis i individen, delvis i social interaktion och delvis i den materiella omvärlden kan man använda begreppet kultur". Denne definisjonen ble brukt for å bestemme hvordan informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) opptrer som en bestemt form for kulturell utvidelse – som opphav til og etter hvert betingelse for nye sosiale praksiser i arbeidslive, offentlighet og privatsfære. Dette kommer til uttrykk i hvordan vi i økende grad organiserer oss etter nettverksprinsipper, og hvordan dette griper inn i utdanning, undervisning og læring. Det er en svært tydelig tendens i retning

av å nærme seg problemløsning og kunnskapsutvidelse gjennom å la individer samhandle i små grupper og gjennom teknologier som støtter en slik kollektiv tilnærming til komplekse oppgaver, flere eksempler ble gitt i foredraget.

Deretter ble IKT identifisert som artefakt, dvs et kulturelt verktøy som har akkumulert innsikter ervervet over lang tid, som representasjon av kollektive innsikter, og som fungerer både som inngang til kulturer og med kraft til å endre dem. Det er altså snakk om noe langt mer enn et verktøy som bare forenkler eksisterende praksiser. Å kunne handle med og gjennom slike artefakter er et kjennetegn på moderne kompetanse og et uttrykk for en ny alfabetisme, noe som understrekes av at IKT-kompetanse i de nye norske læreplanene sidestilles med basisferdigheter som å kunne lese, skrive og regne.

Teknologier kalkulerer, systematiserer, husker, følger prosedyrer og algoritmer, systematiserer etc. – det som var gyldig kompetanse i det 20 århundre. Mennesker skaper ut fra intensjoner, forhandler, vurderer, føler – ferdigheter som ikke finnes i teknologier det som er gyldig kompetanse i det 21 århundre!

Den kompetansen som etter hvert etterspørres knytter seg i økende grad til å håndtere IKT og til "evne til å møte komplekse krav, situasjoner og utfordringer", slik det heter i norske beslutningsdokumenter. Dette må selvfølgelig også gjelde utdanning i kriminalomsorgen.

Det ble presentert noen digitale arbeider av elever ved Bredtvedt kvinnefengsel i Oslo. Disse illustrerte tverrfaglighet, multimodalitet, og nye samarbeidsformer i læringsarbeidet. Det ble også vist til digitale portfolioer som et nytt uttrykk for å dokumentere kompetanse og som grunnlag for å vurdere arbeidet.

Siste del av forderaget var viet det trans-europeiske prosjektet Pipeline - Partnerships In Prison Education: Learning In Networked Environments. Deltagerland er Tsjekkia, Danmark, Sverige, England & Wales, Tyskland, Hellas, Romania, Slovenia, og Norge som koordinator av arbeidet. Pipeline er et Grundtvig 1 prosjekt over to år. Formålene kan kort formuleres som:

- Bygge bro mellom skole i fengsel og videre arbeid/utdanning gjennom:
- Et sosioteknisk system som adresserer pedagogikk, organisering, teknologi og sikkerhet
- Felleseuropeisk tilnærming/lokal tilpasning

Prosjektets ulike elementer ble illustrert, både i form av tekniske løsninger, pedagogiske ideer og organisatoriske forhold.

Avslutningsvis ble IKT-kultur knyttet til læreplansutvikling og nyere vurderingsformer. Et sluttpoeng er at lærere blir viktigere enn noensinne for å gi læring med og gjennom IKT en retning, og utvikle produktive interaksjoner mellom deltakerne.

Evaluering

af Elin Bart (Norge)

I 4 dage har vi været langt fra vores fængsler sammen med vores nordiske venner.

Justitsministeren slog tonen an og Heltberg holdt et spændende indlæg om kulturerne og de fremmede i vores fængsler. Fra Sverige hørte om CLF på skånsk og fik et indblik i fremtiden for os alle sammen.

Kontrasten til vores hverdag og til vores elever er stor, når man er sammen til en konference. Fx skriver norske aviser om bander i samfundet og nogle af mine elever talte om det. De mente, at det nok var dem der blev talt om.

Jo strengere vi gør vores fængsler, jo farligere bliver vores fanger Bliver man provokeret, bliver man stærk.

Koret gav glæde. Denne konference har vist os at vores aktiviteter er kraftfulde at lytte til.

Tak til arrangørgruppen for at minde os om dette og jeg håber den sammen med NVL får en kraft der bliver lyttet til.

Tak til alle for en god tur og tak for den islandske gæstfrihed.

Kulturell utflukt

Lørdag den 21. mai 2006, Selfoss – Gullfoss – Geysir – Thingvellir





Appendiks

A. Program



Program

for

den 12. nordiske fængselsutdanningskonferanse
"Fængslende kultur"

Hotel Selfoss i Selfoss by, Island 18.-21. mai 2006

Torsdag, den 18. mai 2006

Ordfører: Erlendur S. Baldurson

- | | |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| 18.00-18.15 | Åpning
v/justisminister Björn Bjarnason, Island |
| 18.15-19.15 | Fængslende kultur
v/professor Helgi Gunnlaugsson, Universitetet i Island |
| 20.00 | Middag |

Fredag, den 19. mai 2006

Ordfører: Torfinn Langelid, Norge Frokost

- | | |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 8.30-9.30 | Frokost |
| 9.00-9.30 | Møte med workshoplederne
v/Svenolov Svensson, Sverige |
| 9.30-10.15 | Den etniske kultur i fængslene
v/dokumentasjonsmedarbeider Therese Hellberg, Direktoratet for Kriminalforsorgen,
Danmark |
| 10.15-10.45 | Pause |
| 10.45-11.10 | Samarbeid mellom kriminalomsorg og voksenopplæring
v/generaldirektør Hans-Inge Persson, Nationellt centrum för flexibelt lärande, CFL – Sve-
rige |
| 11.10-12.30 | Arbeidsgrupper med utgangspunkt i temaet Den etniske kultur i fængslene |
| 12.30-14.00 | Lunsj |
| 14.00-15.30 | Workshop om Kulturelle aktiviteter i fængslene <ul style="list-style-type: none">• Teater/musikk
v/Elin Barth og Thorbjørn Rodahl, Norge |

- Skulptur, tegning og maling
v/Kirsti Rautasalo, Kaija Kekola og Outi Valkki, Finland
 - Bibliotek
v/Birgitta Irvall, Sverige
 - Sangkor i fengslene
v/Gunnar Björnsson, Island
 - Keramikk
v/Peer Bendtson. Danmark
- 15.30-16.00 Pause
- 16.00-17.00 Oppsummering fra workshop i plenum
- Fangekor fra Litla Hraun – fengsel i Island
 - Kultur og bibliotek Kort innlegg v/Torfinn Langelid, Norge
 - Diskusjon
- 19.00 Middag
- Lørdag 20. mai 2006**
Ordfører: Birgitta Persson, Sverige
- 8.00-9.00 Frokost
- 9.00-9.30 Fængsels- og fangekultur. Plenumsdiskusjon med
- Et kriminologisk perspektiv v/avdelingsdirektør Erlendur S. Baldursson, Kriminalomsorgen i Island
 - Et fangeperspektiv v/fange fra Litla Hraun (fengsel i Island)
 - Et lærerperspektiv v/Kerstin Ekholm-Erestam, Sverige
 - Et fængselsperspektiv v/ass. fængselsleder Kjetil Wang-Hansen, Norge
- 10.30-11.00 Pause
- 11.00-11.45 Historisk kulturforelesning om "Drauger's og elver's innflytelse på islandsk kultur"
v/Thor Vigfusson, Island
- 12.00-17.00 Kulturell utflukt: Selfoss – Gullfoss – Geysir – Thingvellir – Selfoss
- 19.00 Den islandske justisminister inviterer til festmiddag
- Søndag 21. mai 2006**
Ordfører: Kaj Raundrup, Danmark
- 8.00-9.00 Frokost
- 9.00-10.30 IKT – kultur i opplæringen og i kriminalomsorgen i dag og i framtiden
v/dr.art. Andreas Lund, Universitetet i Oslo og Erik Majholm, Sverige
- 10.30-11.00 Pause
- 11.00-11.30 Oppsummering. Evaluering
- 11.30 Lunch. Avreise

APPENDIKS

B. Evalueringsskema / Palaute

Der blev indgivet 48 besvarelser fra alle deltagende lande.

1. Vad av innehållet i konferensen var mest intressant?
Mikä konferanssin sisällössä kiinnosti Sinua eniten?
Besvaret af alle: *Især foredraget om den etiske kultur i fængslerne bliver fremhævet i mange besvarelser. Et andet emne der nævnes ofte er foredragene om ITK. Der er en vis bekymring for om resultatet af gruppearbejdet blev kommunikeret tydeligt nok ud til de andre grupper. Den islandske fangekultur og natur bliver nævnt som en positiv oplevelse.*
2. Fanns det något i programmet som var onödigt för dig?
Sisälsikö ohjelma mielestäsi jotain tarpeetonta?
41 Besvarelser: *De fleste besvarer dette spørgsmål med nej, men nogle fandt programmet for sammenpresset med mange aktiviteter. Det var svært at følge forklaringerne på bussen. Emnet ITK var ikke nødvendigt, mente nogle enkelte.*
3. Var det något i programmet du saknada?
Mitä ohjelmasta mielestäsi puuttui?
29 Besvarelser: *Nogle savnede temaer om samarbejdet mellem skole og fængsel og om projekter, som nordiske lande er involveret i.*
4. Vad vil du att en eventuellt ny nordisk konferense ska behandla?
Mitä toivoisit mahdollisen seuraavan pohjoismaisen konferanssin käsittelevän?
26 Besvarelser: *Der et udpræget ønske om et tema om indvandrere eller samarbejdet mellem skole og fængsel.*
5. Kommentera de praktiska arrangemangen
Kommentoi käytännön järjestelyjä
Alle har besvaret et eller flere af undersøgsmålene: *Der er kun positive kommentarer til programoplæg, kost, og logi. Flere af de finske deltagere udtrykte tilfredshed med tolkningen og kalte den vigtig for dem.*
 - Programuplægg
Ohjelman sisältö
 - Kost
Ruoka
 - Logi
Majoitus
 - Tolkning
Tulkkaus
6. Vad kan bli bättre?
Missä asioissa voidaan parantaa?
19 Besvarelser: *Der efterlyses flere aktiviteter, der kan forene deltagere. Der bør være plads til uformelle samtaler og til at lære hinanden bedre at kende. Det er ikke acceptabelt at skulle overnatte i en campinghytte for en conference af denne art.*

7. Varifrån fick du information om konferensen?
Mistä sait tiedon konferanssista?
44 Besvarelser: *Mange fik information gennem officielle kanaler, som Fylkesmanden, Brottspåføljdsverket, Kriminalvården, Kriminalforsorgen og resten hørte om den gennem kolleger, eller FOKO.*

8. Øvrige kommentarer
Muita kommentteja
19 Besvarelser: *Der er ros til konferencen. Nogle enkelte nævnte at de mangede musik efter festmiddagen, der kunne have gjort konferencen mere festlig. Konferencen er vigtig for at opretholde et nordisk netværk.*

9. En hjemmeside om nordisk fængselsundervisning er under forberedelse. Hvilke forslag til indholdet af hjemmesiden har du?
Tällä hetkellä suunnitellaan pohjoismaisen vankilaopetuksen kotisivuja. Mitä ehdotuksia Sinulla on kotisivujen sisällöksi?
11 Besvarelser: *Information om hvad der sker i andre nordiske lande. Oplysninger om validering, diskussionsforum, biblioteksinformationer samt oplysninger om fjernundervisning.*

Tack! / Kiitos!

Appendix C. EPEA

www.epea.org



The European Prison Education Association is an organisation made up of prison educators, administrators, governors, researchers and other professionals whose interests lie in promoting and developing education and related activities in prisons throughout Europe in accordance with the recommendations of the Council of Europe.

EPEA is recognised by the Council of Europe as a Non-Governmental Organisation (NGO). It is committed to working with prison administrations in Europe to further its aims, but is totally free-standing and independent.

Currently there are more than 900 EPEA members in 40 countries in Europe and elsewhere.

Apart from serving the aims of the organisation by encouraging the formation of national branches, etc. the EPEA organises a major international conference on prison education every two years.

The main aim of The EPEA is to promote education in prison according to Council of Europe recommendations.

OBJECTIVES which are also fundamental to The EPEA are

- To support and assist the professional development of those involved in prison education through European co-operation
- To work with related professional organisations
- To support research in the field of education in prisons

Membership Benefits

- Magazine is only for members
- As member you will receive a special membership CD with information about the EPEA
- A magazine twice a year and regular bulletins
- Discounts in conference fees.

If you become a member you will receive a regular copy of both EPEA Magazine and EPEA Newsletter and become part of the network of prison educators across Europe and the world. These will keep you updated on EPEA business and developments in the world of prison education.

Back Issues of the EPEA Magazine



EPEA Magazine 30
Book Review
Correctional Education Association
International Conference 2006
Captivating Arts
Danish, Norwegian Prison Education in 1807
Prison system in Estonia
Training Teachers in Prison.
A European prison education projekt.
Drama activities in Norwegian prisons
A brief introduction of Furuskogen
«Social reintegration of prisoners» - Council of Europe report
Liam Minihan Memorial Lecture
6TH European conference of directors and coordinators of prison education



EPEA Magazine 29
Council of Europe seminar on education in prison
EPEA and the Council of Europe
The Irish Prison Art Website
Education and Training in the Correctional Services in Norway «Another Spring»
Short version of Report no 27 to the Storting (2004-2005)
The Emperor is Naked: Repression verses Rehabilitation
Report from the Irish Prison education Association
Storybook Mums/Dads
Grundtvig 1 - PIPELINE PROJECT
EPEA Article "Walking towards the sun"
"HIDDEN EVES": GIPSY WOMEN IN SPANISH PRISONS
An outline of prison education in Italy



EPEA Newsletter 21
Useful Websites
Council of Europe Updates
EPEA Website Updates
Recent Publications
Australian Conference
Branch News
Steering Committee Meeting – Oct 2005
Increase in Membership
Partner finding Seminar

Become member by visiting the web site of the EPEA
<http://www.epea.org/membership.htm>

Individual membership, one year € 15.00, tree years € 37.50

COUNCIL OF EUROPE
RECOMMENDATION No. R(89)12
OF THE COMMITTEE OF MINISTERS TO MEMBER STATES
ON EDUCATION IN PRISON

1. All prisoners shall have access to education, which is envisaged as consisting of classroom subjects, vocational education, creative and cultural activities, physical education and sports, social education and library facilities;
2. Education for prisoners should be like the education provided for similar age groups in the outside world, and the range of learning opportunities for prisoners should be as wide as possible;
3. Education in prison shall aim to develop the whole person bearing in mind his or her social, economic and cultural context;
4. All those involved in the administration of the prison system and the management of prisons should facilitate and support education as much as possible;
5. Education should have no less a status than work within the prison regime and prisoners should not lose out financially or otherwise by taking part in education;
6. Every effort should be made to encourage the prisoner to participate actively in all aspects of education;
7. Development programmes should be provided to ensure that prison educators adopt appropriate adult education methods;
8. Special attention should be given to those prisoners with particular difficulties and especially those with reading or writing problems;
9. Vocational education should aim at the wider development of the individual, as well as being sensitive to trends in the labour market;
10. Prisoners should have direct access to a well-stocked library at least once per week;
11. Physical education and sports for prisoners should be emphasised and encouraged;
12. Creative and cultural activities should be given a significant role because these activities have particular potential to enable prisoners to develop and express themselves;
13. Social education should include practical elements that enable the prisoner to manage daily life within the prison, with a view to facilitating the return to society;
14. Wherever possible, prisoners should be allowed to participate in education outside prison;
15. Where education has to take place within the prison, the outside community should be involved as fully as possible;
16. Measures should be taken to enable prisoners to continue their education after release;
17. The funds, equipment and teaching staff needed to enable prisoners to receive appropriate education should be made available.

APPENDIKS

D. Deltagerliste

ISLAND

Ingason, Ingi S.
Litla-Hraun
ingis@fsu.is

Magnúsdóttir, Sigrún
NVL
sigrunkri@frac.is

Ólafsson, Arnbjörn
Mennt
arnbjorn@mennt.is

Pálsdóttir, Helga Björk
Mímir Símenntun
helga@mimir.is

Baldursson, Erlendur
Fangelsismálastofnun
ellibald@tmd.is

DANMARK

Bendtson, Peer
Statsfængslet Renbæk
Peer.Bendtson@kriminalforsorgen.dk

Heltberg, Therese
Direktoratet for Kriminalforsorgen
Therese.Heltberg@kriminalforsorgen.dk

Krammer Marianne
Statsfængslet i Ringe
Marianne.Krammer@kriminalforsorgen.dk

Rasmussen, Tue Nyrup
Statsfængslet i Horsens
TueNyrup.Rasmussen@kriminalforsorgen.dk

Raundrup, Kaj
Direktoratet for Kriminalforsorgen
Kaj.Raundrup@kriminalforsorgen.dk

Thrane, Per
Statsfængslet på Søbysøgård
Per.Thrane@kriminalforsorgen.dk

Wandborg, Benny
Statsfængslet i Horsens
Benny.Wandborg@kriminalforsorgen.dk

FINLAND

Ahonen, Osmo
Riihimäki fängelse

Halonen, Anne
Konnunsuo fängelse
anne.halonen@om.fi

Huusko, Marja-Liisa
Pelso fängelse
marja-liisa.huusko@om.fi

Jokela, Harri
Riihimäki fängelse
harri.jokela@om.fi

Jokinen, Seppo
Riihimäki fängelse
seppo.jokinen@om.fi

Karioja, Raimo
Öppna fängelseavdelningen i Kestilä
raimo.karioja@om.fi

Katajaranta, Kimmo
Vasa fängelse
kimmo.katajaranta@om.fi

Kauppinen, Pertti
Pieksämäki yrkesinstitut
pertti.kauppinen@paso.fi

Kekola, Kaija
Invalidförbundets utbildningscenter i Träskända
kaija.kekola@ijkk.fi

Kempas, Marjaana
Fångvårdens utbildningscentral
marjaana.kempas@om.fi

Kopra, Jaakko
Riihimäki fängelse
jaakko.kopra@om.fi

Kosonen, Raili
Vanda fängelse
raili.kosonen@om.fi

Kuivajarvi, Kirsti
Brottspåföljdsverket
kirsti.kuivajarvi@om.fi

Lamminheimo, Leila
Riihimäki fängelse
leila.lamminheimo@om.fi

Leskinen, Johanna
Loimaa yrkesinstitut
johanna.leskinen@lai.fi

Litmanen, Irene
Helsingfors fängelse
irene.litmanen@om.fi

Lohilahti, Olli
Riihimäki yrkesläroanstalt
olli.lohilahti@raol.fi

Peltonen, Minna
Kervo fängelse
minna.peltonen@om.fi

Pirilä, Kalle
Stiftelsen för Riihimäki Fångyrkesskola
kalle.pirila@arabianranta.com

Pohjolainen, Harri
Naarajärvi fängelse
harri.pohjolainen@om.fi

Rautasalo, Kirsti
Vanda fängelse
kirsti.rautasalo@om.fi Þurrkist ÚT!

Rämö, Harri
Tavastehus fängelse
harri.ramo@om.fi

Siekkinen, Hannele
Piippola läroanstalt för hantverk och
konstindustri
hannele.siekkinen@pkto.fi

Tuominen, Jorma
Riihimäki fängelse
jorma.tuominen@om.fi

Törrönen, Aki
Pieksämäki yrkesinstitut
aki.törrönen@paso.fi

Valkki, Outi
Invalidförbundets utbildningscenter i Träskända
outi.valkki@ijkk.fi

NORGE

Alnæs, Övind
Bastøy fengsel
fengselsleder.bastoy@kriminalomsorgen.no

Andersen, Björn
Jessheim vgs. avd ullersmo
asbjorn@st.mailbox.as

Bakken, Thor
bthor@online.no

Barth, Elin
Grønland voksenopplærings- senter
elin.barth@vo-gronland.oslo.no

Brekke, Arne
abastoy@kriminalomsorgen.no

Brekke, Thor
Arendal fengsel
thor.brekke@losmail.no

Bue, Odd
Kvadraturen skolesenter
odd.bue@vaf.no

Börresen, Frøydis
Strømsø vg.skole
froydis.borresen@broadpark.no

Christofferson, Marit
Kriminalomsorgen
maritc@kriminalomsorgen.no

Einarsson, Torsteinn
Troms fylkeskommune
thorsteinn.einarsson@tromsfylke.no

Ellingsen, Jarle
Hønefoss vgs
jarle.ellingsen@skole.bfk.no

Erikssen, Ragnhild
FM-Oslo, Akershus
ragnhild.oppegaard@fmoa.no

Eriksson, Eli MK
Time vgs
emkeriks@yahoo.com

Five, Suzanne
Justisdepartementet
suzanne.five@jd.dep.no

Fosheim, Vigdis
Klosterskogen vgs
vi-fos@online.no

Frantzen, Cato Ivar
Kriminalomsorgen region nord
cato.frantzen@kriminalomsorgen.no

Furnes, Jarle
Rud videregående skole
jarle.furnes@rud.vgs.no

Garthus, Anne Grete
Grønland voksenopplærings- senter
annegrethe.garthus@vo-gronland.oslo.no

Gimse, Anders Öystein
Utdanningsdirektoratet
Anders.Oystein.Gimse@utdanningsdirektoratet.no

Gjervig, Per
Rud vgs, avd. Ila fengsel
per.gjervig@rud.vgs.no

Gran, Marit
Grønland voksenopplærings-senter
marit.gran@ude.oslo.kommune.no

Grydeland, Sonja
Romsdal videregående skole
Sonja.Grydeland@mrfylke.no

Hanssen, Åge
age.hanssen@vox.no

Helgerud, Gry
Hønefoss vgs
gry.helgerud@skole.bfk.no

Henly, Liv
Kriminalomsorgen region nordøst
liv.henly@kriminaomsorgen.no

Hirsch, Lisa Darre
Akershus fylkeskommune
Lisa.Darre.Hirsch@akershus-f.kommune.no

Hjelle, Sigurd Ivar Vabekk
Hedmark Fylkeskommune
sigurd.hjelle@hedmark.org

Hovda, Egil
Åsane videregående skole
post@aav.hordaland-f.kommune.no

Höines, Lars A.
Kriminalomsorgen region nord
lah@kriminalomsorgen.no

Johnsen, Sigrun
Brundalen vgs
jamjohns@online.no

Jónsdóttir, Erla
Vestfold fylkeskommune
erlaj@vfk.no

Kildal, Odd Kristian
Rud vgs, avd. Ila fengsel
per.gjervig@online.no

Klemetrud, Ingeir
Stavanger fengsel
fengselsleder@kriminalomsorgen.no

Langelid, Torfinn
Fylkesmannen i Hordaland
torfinn.langelid@fmho.no

Larsen, Hilde Norway
Færder videregående skole
hildel@vfk.no

Ludvigsson, Conny
Øvrebyen videregående skole
ludvigss@online.no

Lund, Andreas
Universitetet i Oslo
anlun@online.no

Lygre, Trond
Årstad videregående skole
Trond.Lygre@hordaland-f.kommune.no

Morken, Inger
Årstad videregående skole
Inger.Morken@Hordaland-f.kommune.no

Myrvoll, Ingebrigt
Breivika videregående skole
ingebrigt.myrvoll@breivika.vgs.no

Nilsen, Knut
Gjøvik fengsel

Nilsen, Margaret
Berg fengsel
bergfengsel@kriminalomsorgen.no

Oppegaard, Ragnhild
FM-Oslo, Akershus
ragnhild.oppegaard@fmoa.no

Rafaelsen, Dag
Breivika videregående skole

Rimala, Tor Steinar
Vadsø videregående skole
tor.steinar.rimala@ffk.no

Rodal, Torbjörn
Grønland voksenopplærings-senter
torbjorn.rodal@vo-gronland.oslo.no

Röd, Mette
Kriminalomsorgen region vest
mette.rod@kriminalomsorgen.no

Sneeggen, Per
Brundalen vgs.
p-ss@online.no

Solberg, Eva Styve
Strømsø videregående skole
e-styve@online.no

Stokka, Guri
Brundalen vgs. Skole
gstokka@brundalenvgs.no

Stöverud, Asbjörn
Jessheim vgs. avd ullersmo
asbjorn@st.mailbox.as

Sund, Anniken
Trondheim fengsel
ansund@brundalenvgs.no

Svendsen, Ellen
Kriminalomsorgen region vest
mersvend@online.no

Torp, Kjell Öystein
Øvrebyen videregående skole
kjell.torp@hedmark.org

Törnby, Hilde
Horten videregående skole
hildet@vfk.no

Tösdal, Arthur
Årstad videregående skole

Wang-Hansen, Jon Kjetil
Indre Østfold fengsel
ketilw@vfk.no

Östby, Janne Ruud
Mysen videregående skole
janost@ostfold-f.kommune.no

Aasen, Knut
Kvadraturen skolesenter
knut.aasen@vaf.no

SVERIGE

Alexandesson, Lars
Anstalten Brinkeberg
lars.alexandersson@kvv.se

Axelsson, Lena
National centrum för flexibelt lärende
lena.axelsson@cfl.se

Ekholm-Erestham, Kerstin
Anstalten Hinseberg
kerstin.ekholm-erestam@kvv.se

Erikson, Eva Karin
Kriminalvården region Syd
eva-karin.eriksson@kvv.se

Herdenstam Brunell, Christina
Häktet Kronoberg
radomir.sarkan@kvv.se

Irvall, Birgitta
Talboks- och punktskrifts- Biblioteket
birgitta.irvall@tpb.se

Majholm, Erik
Anstalten Hinseberg
erik.majholm@kvv.se

Nordell, Inger
Häktet Karlstad
inger.nordell@karlstad.se

Persson, Birgitta
Kriminalvården HK
birgitta.e.persson@kvv.se

Persson, Hans-Inge
National centrum för flexibelt lärende
hans.inge.persson@cfl.se

Petterson, Rolf
Anstalten Brinkeberg
rolf.petterson@kw.se

Romaeus-Bertelman, Lisa
Åkersberga bibliotek
lisa.romaeus.bertelman@osteraker.se

Ruskanen, Aila
Anstalten Högsbo
aila.ruuskanen@kvv.se

Sander, Rigmor
Anstalten Åby
rigmor.sander@kvv.se

Sevon, Kate
NVL
kate.sevon@cfl.se

Sollenberg, Lena
Anstalten Åby
lena.sollenberg@kvv.se

Staffans, Roland
Anstalten Skenäs
roland.staffans@kvv.se

Svensson, Svenolov
Kriminalvården region Väst
svenolov.svensson@kvv.se

Ulmner, Marcus
Anstalten Västervik Norra
marcus.ulmner@kvv.se